



**Baltsvlucht van de noordse stern is ook in Zeeland nog te zien**

**Foto: Jan Veen**

## DE ZUIDHOEKINLAGEN VAN ZIERIKZEE

### Een lustrum „Zuidhoek”

Door J. W. Eckhardt

Dat de rijke vogelstand van Schouwen-Duiveland in hoofdzaak mede te danken is aan de inlagen, gelegen tussen de waker- en slaperdijken, zal niemand in twijfel trekken. De meest bekende inlagen zijn de Koudekerkse inlagen, met bijna 150 broedparen kluten, de Wevers- en Flaauwers-inlagen, die belangrijke hoogwatervluchtplaatsen zijn voor de vogels, die op de Neeltje Jans en de Roggenplaat fourageren en de inlagen van Ouwerkerk met een grote kolonie meeuwen en sterns.

Niet zo indrukwekkend, maar daarom niet minder interessant, zijn de twee Zuidhoekinlagen van Zierikzee. Ze zijn 20 en 7 ha groot en gelegen tussen de oprit van de Zeelandbrug en de haven van Zierikzee, langs de Oosterschelde.

Het water in deze inlagen is brak en op enkele plaatsen bevinden zich zoutwaterwellen. De waterstand wordt niet kunstmatig op peil gehouden. Meer dan de helft van het gebied bestaat uit ondiepe geulen en plassen, moddervlakten en drassige grond. Er zijn ook droge zandige stukken en hogere graslanden, begrensd door wat diepere geulen. Het terrein wordt in de zomer beweid met koeien en enkele paarden. De jacht, die voornamelijk in de winter plaats vindt, beperkt zich tot het binnen de perken houden van de konijnenstand. De visserij is verpacht; er wordt slechts in de grootste inlaag gevist, met fuiken in één diepe geul.

#### Wintergasten

In de wintertijd is de Zuidhoek het domein van onder andere de bonte strandloper, de zilverplevier, smient, wintertaling en bergeend. Gaan we het individuenverloop van enkele soorten na, dan zien we het volgende:

	1968	b. strandloper	zilverplevier	kluut (adult)	bergeend (adult)
19-1	60	?	30	3	?
14-3	?	?	?	8	?
15-3	35	?	?	15	?
22-3	?	?	2	45	?
21-4	178	?	14	93	39
30-5	4	?	2	109	40
26-6	—	?	—	135	42
8-7	2	?	—	57	28
6-8	28	?	2	22	8
12-9	63	?	2	8	1
4-10	57	?	7	54	75
16-10	80	?	?	58	15
17-11	200	?	4	10	2
1-12	33	?	7	28	25

De winter van '67-'68 gaf 3 overwinterende kluten te zien. In de twee hieropvolgende winters overwinterde één kluut en in de winter '70-'71 was er geen overwinterende kluut.

De aantallen wintertalingen schommelen tussen de 40 en 100 ex. en die der smienten tussen 100 en 300 ex. De wintertalingen houden zich op in de

buurt van plasjes en geulen, terwijl de smienten de dijktafuds en de grasgedeelten prefereren. De smienten hebben tevens de gewoonte om zowel overdag als 's nachts de Oosterschelde op te trekken. We zien ze dan meestal in één groep onder of in de buurt van de Zeelandbrug dobberen.

Elk jaar trekken er fraters in groepsverband door de inlagen. (3-2-68: 60 ex.; 17-11-68: 75 ex.). Of één bepaalde groep de gehele winter in de Zuidhoek verbleef was niet vast te stellen. Voor een groepje sneeuwgorzen leek dit wel het geval te zijn, want zeer intensief bezoek tussen 18-11-67 en 3-2-68 leverde telkens een groep van 20 ex. op.

Van 1967 tot en met 1970 werden in de maand april rotganzen waargenomen. Ze fourageerden niet in de Zuidhoek. Deze rotganzen trokken regelmatig langs de Zeelandbrug heen en weer tussen Colijnsplaat (Noord Beveland) en de Zuidhoek. In 1968 was dit een groep van 61 ex. Gezien het gelijke aantal vogels van die groep mogen we aannemen dat het waarschijnlijk telkens dezelfde groep was, die heen en weer trok.

### Broedvogels

Uit het voorgaande overzicht blijkt dat de kluten begin maart terugkeren op de broedplaats. In de Zuidhoek verzamelen ze zich in een grote ondiepe plas in de grootste inlaag. Na enkele weken verspreiden ze zich van daaruit over de inlagen, terwijl een gedeelte wegtrekt — mogelijk naar de omliggende bouwland, waar ook kluten broedend worden aangetroffen.

De broedvogelstand was als volgt:

	kokmeeuw	noordse stern	visdief	kluit	scholekster	tureluur	waterhoen
1967	8	—	—	26	1	?	1
1968	103	—	—	43	14	1	5
1969	35	—	—	43	8	2	5
1970	33	—	—	28	15	6	4
1971	86	4	3	32	8	4	5

In 1967 waren de inlagen voor een ieder vrij toegankelijk en er werd vooral van de grote inlaag intensief gebruik gemaakt door zoekraalsnijders en vissers, die de weg naar de zeedijk in wilden korten. Tegen het eind van het broedseizoen was de sluiting voor het publiek een feit. De enorme toename van kokmeeuwen, kluten en scholeksters in 1968 was hiervan het gevolg. Na de stormachtige uitbreiding der kokmeeuwen in 1968 daalde in 1969 echter het aantal broedparen tot 35. De rand van een plas, waar in 1968 zeer veel nesten hadden gelegen, werd nu niet meer gebruikt. Het jaar 1970 gaf een zelfde broedaanbod te zien. Zilvermeeuwen, vooral tweedejaars, afkomstig van de aan de andere zijde der haven liggende vuilnisbelt, stroopten echter regelmatig het broedgebied af, met het gevolg dat er nagenoeg geen kokmeeuweieren uitkwamen en dat de jongen van de eieren die toch uitkwamen niet groot geworden zijn. Al vroeg werd de inlaag door de kokmeeuwen verlaten. Sterns, die bij elk bezoek gehoord en gezien werden, maar waarvan geen legsels werden gevonden, verlieten de Zuidhoek samen met de kokmeeuwen. De kluten gaven hetzelfde beeld als de kokmeeuwen, met dit verschil dat de late legsels wel tot hun recht kwamen omdat toen de zilvermeeuwen niet meer in de Zuidhoek kwamen. De scholeksters hebben weinig of geen last ondervonden van de stropende

zilvers. De scholeksters vertonen een merkwaardige jaarlijkse schommeling in het aantal broedparen. De oorzaak hiervan is mij onbekend. In 1969 broedden er twee scholeksters op een met puin verharde, onbereden, dijkweg. Hun nesten hadden ze „gestoffeerd” met kleine ronde steentjes. In 1971 broedde er één scholekster op de betonnen blokken in het zeetalud der dijk. De eieren lagen op het beton, met eromheen een ring van wat verdroogd plantenmateriaal.

Voor kokmeeuw, kluut, waterhoen en de sterns is de zeeaster of zulte de belangrijkste plant der inlagen. De verdroogde planten van het voorgaande jaar verschaft hen nestmateriaal en voor het waterhoen, tevens bescherming. De dikste takken worden gebruikt door waterhoen en kokmeeuw. De wat kleinere worden door de kluut verzameld, terwijl de hele fijne takjes het bedje vormen voor de sterneitjes. Ze verdwenen in 1970, maar keerden in 1971 terug om nu met succes te gaan broeden. Zeven



Visdiefje op de steenglooiing aan de rand van de hil  
Foto: J. Vlijverberg

sterneitjes; zes in de grote inlaag en één in de kleine. Voor de soortenvaststelling werd de schuilte geplaatst. Het waren 4 noordse sterns en 3 visdiefjes. Twee van de noordse sterns hadden het nest op het droge zandige gedeelte. De overige sternestenen lagen in het drassige gebied in de nabijheid van kokmeeuwen. De noordse sterns hadden twee eieren en de visdiefjes drie.

Sinds 1969 is ook de meerkoet broedvogel der Zuidhoek. In dat jaar en in 1970 werd één nest gevonden in de rietkraag van een diepe geul in de grootste inlaag. In 1971 zaten er twee nesten met eieren in die geul op ongeveer 100 meter afstand van elkaar.

Ook strandplevier en bontbekplevier mogen we rekenen tot de Zuidhoekbroeders. Tellingen van deze vogels stuit dikwijls op grote moeilijkheden, maar met een gemiddelde van 4-5 paar blijf ik aan de lage kant. De bontbekplevier was aanwezig in 1968 (1), 1969 (1) en 1970 (4).

#### Een gebied dat rust verdient

Rust lijkt een belangrijke faktor te zijn voor het in stand houden of op peil brengen van een goede vogelpopulatie in de Zuidhoekinlagen. Het gebied verdient deze rust, niet slechts als overwinteringsgebied en broedgebied, maar ook als rustpunt in één der grote trekroutes zuidwaarts, die langs de Zeelandbrug. Ik hoop dat iedere vogel — elk op zijn manier — nog lang gebruik kan maken van deze kleine inlagen langs de zuivere en open Oosterschelde.

• J. W. Eckhardt, Lange Blokweg 23, Zierikzee.